

روش‌شناسی پژوهش گردآوری اسناد شفاهی آموزش معماری داخلی در ایران^۱

نوشین ضیاءشهبانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۳۰

چکیده

پژوهش در مورد تاریخ آموزش معماری داخلی در ایران، مانند هر پژوهش تاریخی دیگری متکی بر شواهد و اسناد است. شواهدی نظیر اسناد مکتوب، تصاویر، آثار طراحی و معماری به‌جامانده و اسناد شفاهی یا حافظه تاریخی افرادی که به‌نوعی در ارتباط با موضوع پژوهش هستند. اغلب از پژوهش متکی بر اسناد شفاهی با عنوان تاریخ شفاهی یاد می‌شود که یکی از کارآمدترین انواع پژوهش در مطالعات تاریخی و اجتماعی است. امروزه این نوع پژوهش گسترش چشمگیری در مجامع تحقیقاتی و دانشگاهی دنیا داشته است؛ اما آیا هر شیوه و روشی در گردآوری اسناد شفاهی، تاریخ شفاهی است؟

در نگاهی ساده‌انگارانه تاریخ شفاهی معادل انواع مصاحبه یا سخنرانی در نظر گرفته شده است اما در حقیقت پژوهش تاریخ شفاهی فراتر از گردآوری و ثبت اطلاعات است. این نوع پژوهش حوزه‌ای تخصصی از مطالعات تاریخی است و فنون و آداب خاص خود را دارد که آن را از صرف گردآوری اسناد شفاهی متمایز می‌سازد. مبنای اطلاعات در تاریخ شفاهی مصاحبه است که با ساختاری مشخص و در نتیجه پژوهشی منسجم پیش می‌رود. مصاحبه گفتگویی هدفمند میان مورخ و مخبر را شکل می‌دهد که آن را از خاطره گویی مجزا ساخته است. علاوه بر اهمیت تعیین طرح تحقیقی تاریخ شفاهی مانند هر پژوهش دیگری دو وجه دارد؛ یک وجه نظری و یک وجه عملی. وجه نظری بنیان‌های فکری پژوهش را در برمی‌گیرد که ریشه در هدف و مقصد طرح دارد. وجه عملی به عبارتی همان مسائل عمومی در تاریخ شفاهی است و به جزئیاتی توجه دارد که برای هدایت طرح ضروری است و دستورالعمل‌هایی را جهت انجام مصاحبه، ثبت و نگهداری اسناد حاصل از پژوهش ارائه می‌دهد. در هیچ پژوهشی دو وجه نظری و عملی از یکدیگر جدا نیستند و آگاهی از هرکدام بر کیفیت دیگری می‌افزاید.

واژگان کلیدی: تاریخ شفاهی، گردآوری اسناد شفاهی، تاریخ آموزش معماری داخلی

۱. این مقاله از طرح پژوهشی گردآوری اسناد شفاهی آموزش معماری داخلی در ایران که از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۷ با حمایت معاونت پژوهشی و فناوری در دانشگاه هنر انجام شد برگرفته شده است. گزارش نهایی طرح پژوهشی در مرکز اسناد دانشگاه هنر نگهداری می‌شود.
۲. عضو هیئت علمی گروه معماری داخلی دانشگاه هنر و دانشجوی دکتری معماری دانشگاه علم و صنعت ایران.
آدرس: تهران. خیابان سرهنگ سخایی. شماره ۵۶. دانشگاه هنر. دانشکده معماری و شهرسازی
پست الکترونیک: n.ziashahabi@art.ac.ir